

DE WERELD

HOOFDSTUK VIII.

DE GEEST AAN HET WERK.

Wesak is altijd zo'n beetje het symbool van wat er allemaal gaat gebeuren. De krachten, die worden uitgestort zijn natuurlijk altijd primair licht, maar er zijn randverschijnselen. Die randverschijnselen laten wel enige conclusies toe. Juist omdat deze wereld in haar geheel en de mensheid die daarop leeft sterk verbonden zijn met de krachten zoals we die hier in het bijzonder tot uitstorting hebben zien komen en de randverschijnselen veelal iets weergeven van hetgeen zich in de tijd gaat afspelen, zou ik deze avond over dit fenomeen het een en ander willen zeggen.

Een rode hemel en daarvoor wolken zoals sommige fabrieksschoorstenen die uitbraken: giftig groenachtig. Dat is een symbool. Als je dat gaat herleiden, dan zeg je: Hier is een nieuwe vitaliteit op komst; maar het is een onrustige vitaliteit. Het ergste is wel dat daarin allerlei opstandigheden tot uiting gaan komen. De mensen leven niet naar de werkelijkheid, maar naar een geloof. Een geloof echter dat niets te maken heeft met de werkelijkheid. Het is dit facet van de uitstorting van krachten waardoor ik het meest werd geboeid.

Als je de wereld ziet, dan weet je: die wereld leeft, die wereld vibreert. Als je de krachten ziet, dan weet je: die krachten zijn op zichzelf zuiver. Maar op een Wesak-feest is er een mengeling van de krachten van de mensheid, de krachten van de kosmos en de krachten van de aarde. Drie stromen komen samen. En terwijl het levende licht (de werkelijke kracht) neerstroomt, zie je de nevenwerkingen die door die kracht ontstaan en vraag je je af: Wat moet dat betekenen? Wat is er aan de hand met de wereld? Wat is er aan de hand met de mensheid?

Wel, de wereld blijkt - gezien enkele verschijnselen waaronder een vreemde paarlemoer glans - op het ogenblik bezig te zijn met zichzelf weer op te laden. Het ziet ernaar uit dat deze aarde over enige tijd bijzonder actief zal zijn. En dan doel ik hier niet alleen op natuurrampen welke alleen maar de buitenkant betreffen, maar ook op een verandering in de kernactiviteit van de aarde. Ze wordt weer eens wakker in meer stoffelijke zin en ze krijgt meer belangstelling voor haar onmiddellijke omgeving. Dat is begrijpelijk. De aarde beschouwt normaal de mensheid wel niet als zo belangrijk (ze ontvangt alleen flarden van het gemeenschappelijk denken van de mensheid) maar ze reageert soms op zeer bijzondere verschijnselen die zich op aarde voordoen. Dan is ze wakker voor de mensheid en reageert veel sterker dan te voren op alles wat er plaatselijk in de mensheid gebeurt. Misschien moet ik hier een vergelijking geven.

Als een vlieg rond u zoemt terwijl u slaapt, dan zult u heus wel een beweging maken om dat beest weg te waaien. Maar als u wakker bent,

dan wordt u door diezelfde vlieg geïrriteerd en u gaat daar achteraan. Een dergelijk verschil zou ik - gezien de tekenen - in de komende periode voor de wereld kunnen verwachten. Het is alsof de wereld zelf haar aandacht meer in focus brengt op de mensheid, op alle leven trouwens en op alles wat er zich rond en op haar afspeelt, op alles wat denkt. Het is alsof ze vandaaruit van plan is nu eens even orde op zaken te gaan stellen.

Als je dat als mens hoort, dan denk je waarschijnlijk aan onmetelijke rampen e.d. Die mogelijkheid is natuurlijk nooit geheel uitgesloten, maar waarschijnlijk is het eigenlijk niet. De aarde heeft een eigen uitstraling. Die uitstraling beïnvloedt de mens. Ik ben zo vrij geweest om enkele indrukken nog even te verifiëren.

Als wij op het ogenblik het gemiddelde van de mensheid nemen, dan blijkt er een daling van energie en een stijging van prikkelbaarheid kenbaar te zijn. De kosmische krachten hebben dat wel enigszins gestimuleerd (we zitten aan het einde van een rood-invloed), maar toch is dit niet zonder meer helemaal verklaarbaar.

Als we kijken naar de aarde, dan blijkt dat de eigen reactie en uitstraling van de aarde aan het veranderen zijn. Dat zijn dingen, die waarschijnlijk ook in de atmosfeer tot uiting komen. Het kan een verandering betekenen van b.v. de gemiddelde temperatuur, maar het kan ook betekenen - en dat is heel wat belangrijker - dat er in de relatie tussen atmosfeer en aarde een verandering komt. Dat zou een lichte chemische verandering kunnen zijn. Het zou ook een verandering van ionisatie-effecten kunnen zijn. Hoe het ook zij, deze invloed zal aan de mens zeker niet ongemerkt voorbij gaan. Hij zal zich geplaagd zien voor de noodzaak zich aan te passen aan een nieuwe situatie. Hij zal daarbij ontdekken dat elke neiging om te forceren eigenlijk alleen maar nadeel brengt. Het is een tijd waarin "aanpassing" voor de mens een grote slagzin wordt, een sleutel zelfs.

Een ander aspect dat opvallend was: Wij zagen weer - en dat is een aantal jaren geleden ook gebeurd - bepaalde figuren in de kleuren licht. Vanuit menselijk standpunt zou men kunnen spreken van gestalten. Geen engelen; cherubijntjes zien we daar nooit. Gestalten als van wezens, van persoonlijkeden van een andere, hogere orde, die naast de lichtvloed a.h.w. naar beneden schenen te reiken. Ook hun kleuren vielen mij op. Er was een kleur bij van een metaalachtig lichtend blauw. Er was een andere figuur waarvan de kleur tussen rose en rood in lag. Beide figuren representeren naar ik meen grote kosmische invloeden, die kunnen gaan tot aan de Heren der Stralen toe. Dat zou kunnen betekenen dat bepaalde mensen op aarde, die tot een zekere straal behoren, een sterke stimulans krijgen.

Metaalachtig blauw - een zekere hardheid, maar daarnaast een nieuwe vorm van logica, een nieuwe vorm van weten misschien.

Naar rood zwemend rose - een verandering van energiepatronen waarbij hartstoch wel eens zou kunnen omslaan in een zich vernietigend fanatisme enerzijds en een wonderlijke tederheid anderzijds.

Wanneer deze krachten zich inderdaad het komende jaar - of misschien nog wel langer - gaan bezighouden met de wereld, dan zou een splitsing van de mensheid bijna onvermijdelijk zijn. Maar gelijktijdig moet de aarde zelf eveneens op die kracht reageren.

De wereld is nu eenmaal niet alleen maar de stoffelijke wereld. Er zijn vele bezielde krachten in en rond de aarde. Ze hebben allen een mate van besef en een deel van hen valt inderdaad onder de genoemde stralen. Dit impliceert dat ook zij zullen reageren; en wel op dezelfde manier.

Als ik denk aan de hardheid en gelijktijdig aan het weten, dan zou

dat van de aarde uit gezien "openbaring" moeten zijn. Het is alsof een deel van de natuur zich plotseling zeer logisch gaat gedragen, maar gelijktijdig een regelmaat, een hardheid krijgt waarbij het toeval bijna uitgeschakeld lijkt. Aan de andere kant zien wij dat wat wij hartstocht noemen, moed en dergelijke de vorm krijgt van tederheid. Dat zou volgens mij vooral op het element "vuur" en daarnaast op het element "lucht" moeten slaan (daarin zitten de meeste krachten die hiermee verwant zijn) en dat zou kunnen betekenen dat er eigenlijk veel minder gebeurt dat gevaarlijk is. Als er nu vuur oplaait, dan vernietigt het. Maar vuur kan ook vernieuwend werken, als het maar beperkt blijft. Ik meen, dat dit verschijnsel in de komende periode sterk kenbaar zal zijn.

Klimaatverandering verwacht ik op sommige punten ook. Ik heb het gevoel dat voor de streken, die zeer veel droogte hebben gekend, in het komende jaar die droogte voorbij zal zijn.

Een andere vraag is, of de mensheid in staat zal zijn om die verandering van de wereld zonder meer te verwerken. Ik denk, dat er bepaalde groepen zullen zijn die sterk onder spanning komen te staan. En dat zou inderdaad ook kunnen inhouden dat men nieuwe wapens ergens in de strijd werpt; dat men overeenkomsten gaat schenden; dat men een nieuwe vorm gaat zoeken van het elkaar overvleugelen. Het is mijns inziens heel goed denkbaar dat er in dit jaar bepaalde satellieten omhoog worden gebracht, die in staat zijn om met bepaalde wapens de aarde a.h.w. gevangen te houden. Dat zijn allemaal mogelijkheden, die je zo afleest in de randverschijnselen.

Nu is Wesak natuurlijk maar een naam. We houden die naam maar aan, omdat het zo gemakkelijk is. Want als je iets altijd "aap" hebt genoemd, dan kun je misschien later ontdekken dat het eigenlijk een mens is, maar dan blijf je "aap" zeggen. Op dezelfde manier zeggen wij dus "Wesak" tegen verschijnselen, die van meer kosmische aard schijnen te zijn in deze tijd dan ooit te voren.

Er is altijd al sprake geweest van iets wat wij goddelijke Kracht noemen. Maar de wijze waarop die Kracht zich thans steeds meer gedifferentieerd toont, maakt haar tegelijkertijd meer benaderbaar en aan de andere kant voor ons minder direct goddelijk. Het is alsof er ergens een prisma wordt geschoven tussen de primaire scheppingskracht en datgene wat je ook in de hogere geestelijke sferen, maar zeker ook op aarde, van die kracht van het scheppende kunt ontdekken. Er zijn bepaalde dingen, die zich scherp kunnen aankondigen. Ik zou hiervoor een vergelijking willen gebruiken:

Als je een spectraal-analyse maakt, dan ga je het licht breken waardoor het in banden uiteen valt. Als je die banden zuiver genoeg kunt constateren, dan zijn er wat je noemt "zwarte banden". Dat zijn elementen die wel of niet aanwezig zijn. Je kunt het al of niet aanwezig zijn van bepaalde invloeden aflezen aan de dingen, die eigenlijk niet tot uiting komen. Als je altijd alle kleuren hebt gezien en er ontbreekt één kleur, dan is dat de aanduiding van een invloed. Als er dus iets niet is, dan maakt dat iets duidelijk omtrent hetgeen er wel is.

Als ik dus naar die uitstorting van krachten kijk, dan kijk ik niet alleen naar alles wat er te zien is. Ik kijk ook naar dingen, die er niet zijn. En wat blijkt er niet te zijn?

In de eerste plaats: levenskracht of levensenergie schijnt zich te wijzigen. Dat zou impliceren dat je om voldoende levenskracht in je te voelen jij je moet afstemmen op een andere golflengte; dus een andere wijze van denken dan tot nu toe het geval was, zeker voor zover geestelijke en zelfs psychische factoren daarbij in het geding zijn.

In de tweede plaats viel mij op, dat we een lange tijd sterke flitsen voor geweld hebben gehad; gericht geweld dus, gerichte conflicten.

Die waren er nu niet; ze ontbraken. Er moet dus iets aan de hand zijn waardoor deze directe aanduiding ontbrak. Vooral omdat er in de nevenverschijnselen wel degelijk iets te zien was wat toch weer in de richting van geweld wees. Ook hier kennelijk een verandering van werking en van beïnvloeding.

Ik heb het gevoel dat de aarde zelf zal reageren door in een korte tijd heel veel energie te manifesteren. Ik denk ook weer aan vulkanisme en dat soort dingen, maar dat ze daarna haar gedrag sterk zal veranderen. De levensuiting, de energie-omzetting, zoals die tot nu toe op aarde bestond, vormde een evenwicht. Ik denk, dat dat evenwicht gaat veranderen. Ik neem aan, dat die verandering van evenwicht in de komende jaren zal plaatsvinden, maar ik weet zeker dat dit jaar in ieder geval die verandering al aan de gang is.

Interessant was ook voor mij een wonderlijk iets. Laat mij de zaak in een symbool beschrijven misschien begrijpt u dan toch wel wat ik bedoel.

Als wij ons normaal een voorstelling maken van die uitstorting van kracht, dan zien wij een altaar. Er zijn verschillende groepen: de driehoek, de vierhoek, de vleugels, en tussen driehoek en vierhoek de halve maan. Dat is de opstelling van de aanwezigen. Daar vóór bevindt zich het altaar. Bij het altaar vinden wij een groep zeer machtigen uit de geest, soms ook uit de stof. Je zou je kunnen voorstellen dat er op het altaar een soort bokaal staat. Het licht (de kracht) vloeit daarin. Er is iets wat dat licht absorbeert. Deze keer echter viel er van die witte kracht enorm veel er naast; het vat liep over.

Met deze gelijkenis hoop ik u duidelijk te maken dat er energieën van de werkelijke oerkracht gaan loskomen, ook in deze wereld. Zij zullen zich in de menselijke wereld niet zo onmiddellijk kunnen manifesteren, maar ze zullen zeker op alles wat betreft het levensgebied, het astraalgebied en ook de lagere geestelijke sferen grote invloed hebben. Ik verwacht inderdaad dat heel veel mensen daardoor allerhande schokkende belevingen kunnen krijgen en dat dit ook een sterke invloed zal kunnen hebben op het gedrag en de eigen harmonie van de mensen.

Je vraagt je af: Waarom eigenlijk deze Wesak? Natuurlijk, het is iets van de Broederschap en het is een oude traditie. Wat "Wesak" werd genoemd een tijd geleden en nu ook nog wel, dat is eigenlijk al begonnen in de 2e Atlantische periode toen de Witte Priesters de krachten aanriepen op heilige plaatsen. Maar als traditie alleen is het simpel. Is er een communicatie waarbij we allen betrokken zijn, dan zal het geval zeer interessant worden.

We weten, de aarde absorbeert en reageert. De mensheid kan absorberen of reflecteren en reageren. En een groot gedeelte van het geestelijk leven absorbeert en reageert. Dat wil zeggen, dat vele facetten van bestaan, verzameld onder één invloed, kunnen reageren. Wat wij zien in de Wesak is een bindende factor tussen mensheid en wereld, maar ook tussen wereld, mensheid en geest. Het verbindt de ijle gebieden van bewustzijn en denken, de taal tussen de sterren met de menselijke begrippen en de menselijke poging om zich te ontwikkelen en zich duidelijk te maken in de eigen wereld. En deze band, die altijd weer anders is elk jaar, die elke keer weer anders moet worden geïnterpreteerd, is in zich de manifestatie van een blijvende relatie. Het volgende is uit de aard der zaak mijn conclusie, maar velen zijn het met mij eens:

Wesak is het kenbaar maken van een invloed, die altijd aanwezig is. Het is het opendraaien van een kraan. Waarom wordt die kraan niet steeds opgehouden? Omdat dan die kracht niet te verdragen zou zijn; het zou gewoon te veel worden. Maar ze is voortdurend aanwezig. Dat betekent dat een soort kleine Wesak voor elke mens mogelijk moet zijn. Het impliceert

mijns inziens ook dat de aarde, die veel meer kan verdragen dan de mens of zelfs een gehele mensheid, in andere perioden dan die van het Wesakfeest die energieën voor zichzelf kenbaar maakt en daarmee in contact is.

Wat moet je doen met een kracht zonder bron, althans geen kenbare bron bezittend?

Je kunt haar niet definiëren naar oorsprong. Je kunt haar alleen definiëren naar werken. Volgens mij is deze kracht voor een heel groot gedeelte oerkracht. Naar ik aanneem is het de levenskracht, die men in bepaalde systemen wel Shakti of Bhakti noemt: de kracht van de goden. Het is de essentie van het hogere bestaan, die voortdurend doordringt tot alle menselijke en alle stoffelijke verschijnselen. Het is de band tussen allerlei werelden met verschillende verhoudingen van dimensie. Die band vormt dan in wezen de weg.

Het is de weg, die ligt tussen alle stoffelijke en alle hoogste geestelijke vormen. Het is de weg, die ligt tussen alle kenbare en een groot aantal voor de mens niet gekende werelden. Je denkt haast onwillekeurig aan wat Jezus zegt: "Ik ben U de weg en de waarheid en het leven." Een uitspraak, die altijd heel vroom wordt geciteerd.

Maar is dit licht voor ons niet een weg? Als wij leren om die kracht te aanvaarden en daarin op te gaan, dan brengt zij ons dichterbij het wezen van de aarde zo goed als bij het wezen van de hoogste kracht. Het is wel degelijk de Weg. Het is ook leven, want zonder deze kracht en een voortdurende aanvulling daarvan lijkt mij een bestaan in de meeste werelden en sferen onmogelijk.

En dan vraag ik mij naar weer af: Is het ook de waarheid? Het is moeilijker om daarop een antwoord te geven, omdat "waarheid" eigenlijk relatief is. Maar indien iets gelijk inwerkt op een mens en op een wereld, dan zouden wij het waarheid mogen noemen, mits wij in staat zijn te begrijpen in welke termen het de wereld beroert en in welke termen het de mens beroert.

Ik ben altijd gen~~te~~gd om mijn licht op te steken en ik ben gegaan naar een van onze hoogste instanties, een hogere broeder van Altheus. (Altheus is de afdelingsbaas van de Orde.) Ik heb deze geest gevraagd: Wat is die kracht als waarheid? Wat is de waarheid die erin ligt? Ik kreeg een zeer complex antwoord dat ik zeer vereenvoudigd zal weergeven in woorden.

Er is een harmonie, maar die is niet altijd gelijk voor een heelal; ze varieert. Kijken wij naar een wereld, dan is zij deel van die harmonie of ze is stervende; ze gaat in haar stoffelijke vorm te gronde. Kijken wij naar de mensheid, dan kan zij in harmonie zijn, ze kan ook niet in harmonie zijn. Als geheel ondergaat ze alleen de druk van die harmonie. Indien nu een mens in harmonie kan komen met deze kosmische invloed (deze totale invloed), dan zal hij dus een eenheid bereiken met zijn wereld maar ook met alle andere werelden van de geest, welke aan die harmonie beantwoorden.

Ik dacht onwillekeurig aan een van de magische spreuken van Salomo. Salomo was niet alleen een groot koning, hij was ook een groot magiër. Vreemd genoeg hebben ze hen dat wel eens kwalijk genomen. Salomo zei dit:

"Als de eenheid wordt bereikt (hij doelde waarschijnlijk op de elementen), dan ben ik alle dingen en alle dingen zijn mij.

Als ik dan zo intens beleef als denkbaar is voor mij, gaande tot de top van mijn vermogen en de top van mijn kunnen, dan zal ik het kunnen en het vermogen bezitten van alles wat één is met mij." Men zegt zelfs dat hij op die manier de worm Shamir heeft gevangen, die zoals u weet een duivel was die hij netjes in een ring had zitten. Hij kon daarmee elk slot openen en elke muur vergruizelen.

Dit denkbeeld heeft bij mij weer een ander denkbeeld gewekt: Het ver-

schil in grootheid tussen een mens en een wereld ligt in het besef, niet in de werkelijkheid. Op het ogenblik, dat wij in staat zijn een heelal te omvatten, zijn wij een heelal. Op het ogenblik, dat ons besef in staat is een wereld te omvatten, zijn wij een wereld. Het is ons besef dat uitmaakt welke krachten wij kunnen absorberen, hoe wij a.h.w. de harmonieën kunnen aflezen van de oerkracht waaruit we bestaan en die ook bepaalt hoe wij tot uiting zullen komen. Die uiting zullen we dan in elke vorm kunnen gieten die we willen. Maar we zullen nooit kunnen verloochoenen het niveau waartoe wij behoren.

Een mens en een geest kan gelijk zijn aan een wereld, aan een zon, aan een sterrennevel. Het is slechts het besef. Het is het besef dat de harmonie beheerst en het is de harmonie, die het opnemen van krachten en daardoor -- naar ik aanneem -- ook van wijsheid, van begrip, bepaalt.

Ik heb de uitstorting van de krachten beschouwd en naar ik meen met het kenvermogen van iemand, die toch een redelijke mate van inwijding heeft ondergaan.

Ik heb vreemde wolken zien drijven door een rode hemel.

Ik heb krachten als schichten en vogels zien dartelen, zodat ik me soms afvroeg: Is dit een bolblikken of is het een hogere geest, die zich gaat manifesteren en wil afdalen naar een lager niveau?

Ik heb naast de schimmige gestalten met hun kleuren sterke lijnen gezien, alsof het koorden waren. Koorden gerlochten van een mengsel van zwart en goud, gaande van het hogere, dalende tot de wereld en zich vasthechtend aan het altaar, alsof het snaren waren van een hemelse harp, die door een onbekende hand op dat moment gestemd moest worden. Er is een Grote Raad, die dat alles precies zal duiden in de termen van ontwikkelingen van wat de Orde, de Witte Broederschap en andere genootschappen zullen moeten doen in de komende tijd.

Ik heb het gevoel dat velen -- en zelfs de Witte Broederschap in zekere zin -- zich nogal wat rustig hebben gehouden in de laatste jaren. Ze hebben wel veel gedaan, maar het was allemaal meer instandhouding, een beetje restaureren hier en daar dan werkelijk het aepakken van een volledig nieuwe taak. Dit beeld, vooral dat met die vreemde zwart-gouden lijnen, met al die wonderlijke nevenverschijnselen, doet mij denken dat daaraan een einde gaat komen.

Het zou brutaal zijn vooruit te lopen op de beslissingen van de Grote Raad, maar het lijkt wel alsof hier een nieuwe wereld en misschien ook een nieuwe hemel wordt voorbereid. Nieuwe harmonieën, nieuwe krachten, maar ook iets wat licht en duister vanuit menselijk standpunt zo dicht bij elkaar brengt, dat je geen onderscheid meer ziet. Zwart en goud, duisternis en levenskracht met elkaar verstrengeld, reikend van de hoogste krachten tot op de aarde, dat moet wel iets betekenen. Volgens mij moet het betekenen: de levenskracht en wat nu duister heet en dat wat men vreest vloeien samen tot een eenheid. De vernieuwing is de overwinning van angst, maar ook gelijktijdig de herwinning van kracht. De wereld zal hierop antwoorden. Dat antwoord is onvermijdelijk. Hoe sterk en hoe fel dat antwoord zal zijn -- wie zal het zeggen? Maar dat de wereld hierop moet antwoorden, is duidelijk.

Ook de mens zal op zijn eigen manier moeten antwoorden, al is het alleen maar omdat hij een harmonie nodig heeft met de aarde zo goed als met de geest om een werkelijke bewustwording door te maken. Voor mij betekent het dat er enorm veel wordt gedaan en moet worden gedaan.

De geest is aan het werk. Niet alleen de geest zoals ik die ken, maar veel hogere, veel lichtender krachten zijn aan het werk. Misschien krachten, die nooit zelfs maar een vorm-beperking in de stof hebben gekend. Ja, er is werkelijk iets aan het werk. Toch voel ik niet dat dit kritieke jaren worden. Wel meen ik, dat de ontwikkelingen enorm veel

sneller zullen plaatsvinden.

Ik ben bang, dat menig mens het gevoel zal hebben in een stuurloze wagen bergaf te razen. Maar dat is niet het geval, want er is een harmonie; en die harmonie is het witte licht. En ondanks alle nevenverschijnselen zijn daar de krachten, die verandering teweeg brengen in de lotsverbondenheid van mensen, behorend tot bepaalde stralen. Er is wel degelijk doelmatigheid. Er is een plan al kan men het niet overzien.

Deze Wesak zegt: Vanaf dit moment gaat alles onvoorstelbaar snel. Zo snel misschien dat een mens het pas beseft, als het al gebeurd is.

Ik heb u een beeld willen geven natuurlijk van de Wesak, naar daarnaast van de band die er bestaat tussen mens en wereld, tussen mens, wereld en geest. Want deze manifestatie van verbondenheid is niet alleen het symbool, ze is de aanduiding van een permanente werking, een permanente kracht. Ze betekent volgens mij door haar manifestatie ook gelijktijdig een aanduiding van hetgeen onophoudelijk en volgens een niet geheel door mij gekend kosmisch plan zich voltrekt aan de aarde en aan de mensheid.

(Wesak mei 1974)

:--:

MAGISCHE KUNST.

Als wij kijken naar de kunst, dan ontdekken we dat ze eigenlijk een magisch karakter heeft. Beeldende kunst b.v. is bezwerende kunst. Muziek is in het begin een ritme dat ten doel heeft om de mens a.h.w. in een roes te brengen en zo de goden te laten spreken. De dans heeft eveneens een ritueel karakter.

Als we de eerste spelen krijgen, dan zijn het eigenlijk inwijdings- spelen waarbij het spel helemaal niet zo belangrijk is voor de toeschouwer, naar wel voor degene die meespeelt, omdat hij zich in een andere persoonlijkheid, een andere rol kan verplaatsen. Zo zien we dat de kunst van origine behoort tot een tak van de magie. Nu lijkt het wel, alsof ze daaraan is ontgroeid, maar in feite blijft het nog steeds zo.

Als je goed oplet, dan zie je dat een kunstenaarswereldje altijd een enigszins afgesloten wereldje is, dat ze een soort eigen esoterisch begrip heeft. De doorsnee-kunstenaar pleegt zich zo sterk met zijn werk te vereenzelvigen, dat hij wel eens vergeet dat hij ook nog mens is, waardoor hij natuurlijk menselijker is dan menig ander mens vindt. De situatie zouden we misschien als volgt kunnen schetsen:

Onze hele wereld - wanneer we tenminste op aarde leven - wordt bepaald door alle waarnemingen: de trillingen die ons zintuiglijk bereiken.

Een kleur beroert iets in ons. Kleur kan emotie zijn.

Een vorm of een lijn betekent een associatie; het zijn begrippen die in ons ontstaan.

Een klank kan ons beroeren; ze kan ons ook voorbijgaan, ze kan ons koud laten. De combinatie van klanken betekent dus een omzetting van auditieve trillingen in allerlei emotionele waarden. Als we te maken hebben met het gesproken woord, dan is dat precies hetzelfde. Als de een spreekt,

dan is dat lang niet hetzelfde als een ander spreekt, want er is een verschil in intonatie, een verschil in wijze van uiting. De persoonlijkheid komt anders naar voren. Zelfs Hamlet, die door zovelen is gespeeld, wordt zelden precies hetzelfde uitgebeeld. Ieder vindt toch weer een andere manier om zich af te vragen: "Te zijn of niet te zijn?" En dat komt doodgewoon omdat de meeste mensen niet weten wat ze zijn. Ze denken dat ze iets zijn en daarom trachten ze op een andere manier duidelijk te maken dat "zijn of niet zijn" een grote vraag is.

Hier zou ik misschien meteen kunnen aanhaken aan bepaalde dichters. Shakespeare is een dichter; althans hij is het front van een aantal dichters. Vondel is een dichter. Deze mensen zoeken iets in een ritme. En ook dat kunnen we terugvinden. Als we ons bezighouden met de ritmiek van het woord, dan blijkt dat we niet eens zo heel sterk op metrum en dergelijke behoeven te letten. Het gaat er alleen maar om: wat voor indruk we bereiken. Iets waarvan de Orde gretig gebruik maakt. Het Schone Woord is helemaal geen gedicht, maar het klinkt als zodanig. En omdat het de mensen via trillingen en ritme aanspreekt, vinden ze het ontzettend mooi, terwijl het vaak eigenlijk niets betekent zonder die emoties. Een magisch karakter dus.

Ik meen, dat je in dat magische vooral de nadruk zou moeten leggen op het feit, dat de mens, die werkelijk kunstenaar is zich in zijn kunst van zichzelf vervreemd. Hij zegt misschien "ik ben meer mijzelf", maar dat is niet waar. Je schakelt grote delen van jezelf uit en projecteert een voorstelling in de kunst. Daarmee wijzig je je harmonische verhouding tegenover de mensheid, tegenover de kosmos, tegenover de wereld.

Er is iemand geweest, die een gedicht heeft geschreven over de schoonheid van de atoom-explosie bij Hiroshima. Het is inderdaad van een ontstellende schoonheid, maar het is ook een ontstellend geweld, het is een verschrikking. Wat kies je uit dat schouwspel? De kunstenaar kiest daaruit een bepaald aspect en wordt blind voor de rest. En doordat hij blind is voor de rest, kan hij eigenlijk voor degenen die rond hem zijn bepaalde dingen oproepen uit de werkelijkheid.

Een kunstenaar is over het algemeen een nogal sensitief mens. Als je dat namelijk niet bent, dan kun je hoogstens jezelf spelen. Er zijn natuurlijk wel mensen, die daardoor rijk worden. Maar dat is hetzelfde als sommige mensen die in de politiek gaan; zij spelen ook voortdurend zichzelf. Het is echter een rol, die ze spelen. Een werkelijk groot kunstenaar kan clown zijn, hij kan pierrot zijn, hij kan mens zijn, hij kan God zijn. Hij kan alle dingen zijn, omdat hij ze aanvoelt. En ze aanvoelend schakelt hij zichzelf uit en wordt datgene wat hij uitbeeldt. En of hij dan op het toneel staat of een doek maakt of een vorm boetseert of uit klanken een bouwwerk optrekt dat maakt verder niets uit. Hij is zichzelf niet meer.

In de wereld denken we altijd dat we onszelf zijn. Maar in wezen reageren wij volgens regels, die we zelf hebben geschapen plus de wetten (de regels) die de wereld ons oplegt.

Rond de hele wereld is de sfeer (de atmosfeer) en ook de aura van de aarde. En als de aarde de koude koorts heeft, dan loopt de hele mensheid te rillen. Maar de kunstenaar zegt: Die rilling heeft een ritme. Hij denkt dan niet meer "ik heb het koud", maar hij pakt dat ritme en maakt er wat uit. Dan kan dat mijnentwege een bolero of een statige pavana worden. Altijd weer worden wij geleefd door de wereld. Pas op het ogenblik, dat wij ons weten los te maken van wat de wereld van ons maakt en één aspect kunnen kiezen uit onze erkenning, uit onze beleving en dat ons hele wezen en onze relatie met alles kunnen laten domineren, veranderen wij.

In de oude inwijdingsspelen in Egypte gold een eigenaardige zinsnede:

"Hij, die Osiris is (degene die de rol speelde in het mysterie-
riospel, bij de Isis-cultus was dat gebruikelijk), hij zal nooit
meer dezelfde zijn."

Daarmee bedoelden ze: Je kunt een god spelen. Maar wil je die god uit-
beelden, dan moet je ergens één zijn met die god, met jouw voorstelling
van die god. Heb je dat eenmaal beleefd in jezelf, dan kun je nooit
meer datgene zijn wat je voordien was. In het scheppen verander je je-
zelf.

Het wonderlijke is dat de aarde daar ook op reageert. Als we nu
kijken naar de grootste magiërs van alle tijden, dan blijkt dat die men-
sen reageren op de wereld op een wonderlijke manier. Ze pakken er als
het ware aspecten uit en ze zijn er één mee. Het is niet: O, die wolk
is sterker dan de zon, laat mij die wolk dan zijn. Het is gewoon:
Een wolk drijft voorbij. Ik ben een wolk en als wolk zie ik alles.
Als ik terugkeer tot mijn mens-zijn, dan heb ik toch die wereld gezien.

De hele kosmos rond ons is bereikbaar. We zijn niet gebonden aan
de wereld of aan de voorstelling van die wereld. Ons eigen voorstel-
lingsvermogen is op de wereld en op de termen van de wereld gebaseerd.
Maar soms breken wij daar doorheen en dan zien we het anders. Om een
kunstenaar te citeren:

"Ik keek naar de wereld die was; en ze was een leegte.

En ik stond alleen in een leegte, zonder iets.

Toen dacht ik aan mijzelf.

Ik zag mijzelf bijna verdwijnen.

Toen dacht ik aan al datgene wat in mij was en ziet,

ik stond in een nieuw landschap vol van schoonheid."

Wandelen in de tuinen van de geest dat is eigenlijk wat je doet,
als je kunst bedrijft. Je kunt erom lachen. Je kunt zeggen: Ach, kun-
stenaar zijn is ook een vak. Je kunt zeggen: Magie in de kunst ....laat
me niet lachen. Het gaat er maar om dat je iets goed doet. Maar je kunt
het niet goed doen, als je niet dat vreemde, dat magische hebt.

Tegenwoordig zijn het oude Variété, het chanson en dergelijke er
niet meer. Vroeger had je misschien tien soubrettes. Er was één bij die
misschien nog minder stem had dan de anderen, maar als die zong, dan
deed dat je wat. Ze had wat men noemt persoonlijkheid. Die persoonlijk-
heid was veel belangrijker dan de vaardigheid. Als je de zaak nader
ging bekijken, dan was het meestal een heel eigenaardig mens. Als ze
zo'n lied zong, dan leefde ze dat. Dan was het een en al smartlap.
Maar zodra stond ze er buiten, dan dacht ze niet aan de smart maar
wel aan de centjes. Die persoonlijkheid kwam voort uit het feit, dat
ze zich wist los te maken van alles wat ze was. Als ze zong, dan was
ze haar liedje.

Zo heb je ook mensen op een variété-toneel. Ze brengen hun num-
mer misschien slechter dan een ander, maar ze overrompelen het publiek.
Het is alsof ze hun prestatie eigenlijk aan die mensen opleggen. En in
dat opleggen schijnt het of hun nummer verandert. Niet alle grote num-
mers zijn de meest succesrijke nummers geweest in mijn tijd. Ik zeg dit al-
leen maar om duidelijk te maken: het is een overdracht. Die overdracht
is niet alleen de kunst. Het is ook iets wat er achter staat. Het is
een soort suggestie: het opleggen van een eenzijdigheid, het uitschake-
len van allerlei menselijk kritische normen om daarvoor iets anders in
de plaats te stellen.

Wat doet nu de magie? De magie verandert de werkelijkheid.
De magiër is iemand, die een soort tweede werkelijkheid accepteert en
zegt: "dit is waar" en dan - levend in die werkelijkheid - handelt vol-
gens zijn wetten zoals hij ze in die werkelijkheid ziet en zo gevolgen
veroorzaakt, die volgens zijn wereld onmogelijk zouden zijn. Daarom kun je

zeggen: kunst is magisch. Daar kun je wat uit leren.

Wij zijn meestal druk bezig, als we op aarde zijn om vooral onszelf te zijn. Maar moeten we dat eigenlijk wel doen? Is het niet veel belangrijker dat we - al is het maar voor één ogenblik - ons God voelen om te weten wat het is om God te zijn? Dan zullen we nooit meer dezelfde zijn. Is het niet belangrijker om - al is het maar één ogenblik - te leven in de visie van een andere wereld, van een andere wetmatigheid? Want als we terugkomen, dan zullen we nooit meer zo gebonden zijn aan de sleur en de wetmatigheden van het leven.

U kunt dan zeggen: Waar blijft dan alle orde? De mens is dol op orde- tenminste bij anderen. Orde kan er niet helemaal zijn. Een kunst, die ordelijk is, is geen kunst meer, tenzij ze uitgaat van een eigen orde, verschillend van alle andere orden zoals die door de mensen wordt beschouwd. Dan is ze wel weer kunst omdat ze een eigen wereld schept.

Nu leven we op aarde als we mens zijn in de aura van de aarde. Wij leven dus in een geestelijk levensklimaat. Wij leven ook in een menselijke wereld, die ons nog alles suggereert. Wij leven bovendien met een bepaalde opvatting van onszelf - en dat is weer een verdere beperking. Zo zijn we eigenlijk gebonden niet alleen aan handen en voeten, maar zoals Gulliver: aan elke haar zit een touw en we liggen plat vastgebonden. We kunnen niets doen. Maar in ons leeft de vrijheid. In ons leeft het vermogen om niet alleen maar te denken aan de aarde.

Die aarde mag doen wat ze wil. Maar als ik mij één kan voelen met haar, dan blijkt dat wat bij mij belangrijk lijkt dat eigenlijk helemaal niet is. Voor de aarde is het leven anders. Maar als ik er iets van kan voelen, dan kan ik de aura van de aarde a.h.w. proeven. Ken ik die eenmaal, dan zal mijn relatie met de wereld nooit meer dezelfde zijn. Dan ben ik niet meer gebonden aan iets wat mij van bovenaf wordt opgelegd, dan zie ik vele mogelijkheden. Ik zit niet meer vast in een web, maar sta te midden van vele gangen en ik weet waar ze heen leiden. Ik heb a.h.w. de landkaart in mijzelf.

Toch is het wonderlijk. Je hebt toneelspelers die een bepaalde rol instuderen en daardoor in hun persoonlijkheid en reactie veranderen. Ze zijn bezig met een rol en het lijkt, alsof ze naar die rol toegroeien, of ze tijdelijk de eigenschappen overnemen van de persoon die ze uitbeelden. Dit is natuurlijk beperkt. Maar doen wij eigenlijk iets anders?

Wij leven naar onze verwachting toe van wat eens wel zal komen en daardoor conditioneren wij. We reageren zo dat onze verwachtingen wel waar zullen worden. Er zijn mensen die zeggen: Alles is grijs. Zij rijden in een bus door de bollenvelden en kijken naar die ene grijze foto die voor hen hangt. Dat is niet nodig, want het geheel van de mogelijkheden van de wereld is beperkt. Ook de mogelijkheden van de mens zijn beperkt. Maar er zijn wegen in, er zijn mogelijkheden in. Ik kan daarin mijn eigen melodie, mijn eigen ritme vinden. Ik kan begrijpen wat die totaliteit is en zo mijzelf waarmaken zonder precies gebonden te zijn aan die voorstelling. Mijn voorstelling kan veranderen en dan verander ik.

In een mysteriespel van de Isis-cultus komt een eigenaardige zinsnede voor in een van de rollen.

"Verdeeld ben ik. Mijn broeder heeft mij wel verslagen,
maar ik leef in de geest van hen die mij zien.

Zo heeft mijn zuster-moeder mij gevonden en tot eenheid gebracht.

En een-geworden nu uit de verdeeldheid, ben ik eeuwig.

Niet verslaan meer zal mij duisterling.
Niet meer vinden zal mij noodlot.
Mijn weg voert door de hemelen en door de grotten van de dood.
Maar gaande met het schip ben ik totaliteit
en leef in elke mens.
En zo ge ooit tot mij ontwaakt, voorwaar, Osiris zijt ge."

Degene die dat doormaakt zegt: Juist omdat ik kapot ben gegaan aan alles, omdat ik verslagen ben, daarom ben ik nu wat ik kan zijn. Want wat ik was, was belangrijk genoeg om voort te leven. En uit wat voortleefde is mijn eeuwigheid gebouwd.

Dan zit je hiermee dicht bij filosofie. Zegt niet een Franse filosoof in ongeveer 1800:

"Wie droomt van onsterfelijkheid, wordt sterfelijkheid herinnering: het is de onsterfelijkheid. Want de herinnering leeft voort. En als ze niet verkleint, blijft dat wat reeds is heengegaan."

Deze filosoof zegt precies hetzelfde. Het magische begrip is: Als ik leef in anderen, dan kan ik misschien nog wel teloorgaan, ik zal mijzelf misschien niet direct kunnen terugvinden, maar ik zal terugkeren. Want uit de herinnering kan ik bijbouwen wat ik ben geweest, kan ik zien wat ik nu ben. Ik kan a.h.w. mijn nieuwe rol vereenzelvigen met degene die de rol draagt; en dan ben ik pas helemaal echt.

Er was een leerling van Johann Sebastian (Bach); een van de medezangers van de Kaffecantate. Deze heeft een vreemd stukje gecomponeerd dat bestaat uit een afwisseling. Hij gaat namelijk van een eerste moviment over naar een groeiend accoord in majeure, breekt af, hervat hetzelfde accoord in mineur, bouwt het op als een melancholie en komt door verandering van maatindeling tot een totaal andere weergave van dezelfde melodie. Hij breekt de compositie af op het ogenblik dat het weer dreigt te groeien naar majeure en herhaalt dan hetzelfde in duplo; dus de mineur en de majeure melodie gaan a.h.w. tegen elkaar in. Het wordt een meerstemmigheid. En uit die meerstemmigheid komt dan één groot accoord en dat klinkt op, het zwelt aan en dan wordt het opeens afgebroken. Je zou dat moeten horen om de magie ervan te begrijpen.

Dat is nu precies de mens. De mens heeft een totaliteit die kosmisch is. Hij heeft een realiteit die stoffelijk is. Nu is de kosmische melodie iets wat in de meeste mensen wel leeft; hun droomwereld is daarop gebaseerd. Het is het eerste zoeken naar een oplossing (in majeure). De mineur-melodie is dan de materiële onmogelijkheid. Dan komt het magische ogenblik waarin je je geestelijke voorstelling en je mogelijkheid a.h.w. mengt tot nieuwe persoonlijkheid; en dan blijkt dat het twee stemmen zijn van één melodie. De melodie en de tegen-melodie versmelten en je krijgt de explosie van de erkenning: de magische bewustwording in jezelf.

Wat ik heb geprobeerd u duidelijk te maken is dit: Je bent niet slechts wat je bent volgens de omstandigheden, maar je bent ook wat je voelt te zijn. Als je wat je voelt te zijn kunt waarmaken, hoe dan ook, dan verandert daardoor je relatie met de werkelijkheid. Dat is het magische aspect waaruit de kunst is voortgekomen.

Uitbeelding en werkelijkheid zijn ergens identiek in de mens. Maar daardoor ontstaat er een harmonie met het uitgebeelde buiten de mens. Dat hebben de primitiefste jagervolkeren al gevoeld. Daarvoor hebben ze hun dansen uitgevoerd om de afbeeldingen van de dieren waarop ze jaagden. Daarvoor hebben ze hun grottekeningen voor een groot gedeelte gemaakt. Daarvoor hebben ze hun goden aangeroepen.

Datzelfde bestaat voor ons nog.

De aarde heeft een totaliteit van uitstraling waarin wij schijnbaar gevangen zijn. Maar als wij ons daarvan kunnen losmaken en een nieuwe mens worden, al is het maar voor een ogenblik, dan zien wij onze samenhang. Wij beleven onze mogelijkheden anders en daardoor worden wij als het ware vernieuwd. En dan is het maar de vraag in welke zin wij die vernieuwing willen voortzetten.

Zetten wij die vernieuwing voort in de richting van het oude, dan gaan we eraan ten onder. Zetten we die echter voort in de richting van een steeds groter begrip, gepaard gaande met een steeds grotere aanpassing aan alle harmonieën, dan domineren wij de wereld, de aarde en zelfs het menselijk lot en komen wij tot een geestelijke vrijheid, een geestelijke bewustwording waardoor we één kunnen zijn met de kosmische waarde, die voor de aarde zowel als voor ons geldt.

--:-

DE OMGEKEERDE WERELD.

Keer de wereld om en wat is ze? Ze is blijft de wereld. Je kunt denken dat de wereld anders is, maar de wereld is zichzelf. Maar als ik mijzelf omkeer, dan verandert de aantrekking en de werking van de wereld op mij.

Als ik spreek over de omgekeerde wereld, dan kan de wereld zich niet keren, maar ik kan mij keren ten aanzien van de wereld. En door de wijze waarop ik de wereld anders zie, beleef ik haar anders. Haar betekenis wordt mij op een andere manier duidelijk. Zei Teil Uylenspiegel niet reeds, kijkend tussen de benen door: "Wat is de wereld vandaag anders!" Zo geldt dat voor ons ook.

Wij moeten leren de dingen eens een beetje anders te zien. En dan lijkt het alsof wij in een omgekeerde wereld leven. De mensen, die roepen om orde, orde, orde, zullen zeggen: De wanorde van de anderen is de omgekeerde wereld. Maar diezelfde wanorde is een vorm van orde, alleen tegengesteld aan het begrip van anderen.

Begrijp, dat de wereld niet anders is. Er is geen omgekeerde wereld, maar er is een ommekeer in je relatie met de wereld.

Hij, die altijd meeleeft met de tendens die in de wereld leeft, zal nooit een omgekeerde wereld kennen. Maar hij, die zich losmaakt van de tendensen van de wereld ofwel achterblijft bij haar ontwikkeling, dan wel eraan vooruit loopt, hij zal spreken van een omgekeerde wereld, want hij denkt dat zijn oordeel de wereld bepaalt. In feite zegt hij alleen maar: Dat is de wereld voor mij.

:-;-: